

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Yliopisto-opinnot osaksi
kotoutumisen polkua

JYU.INTEGRA

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

**MO
VI** Monikielisen
akateemisen
viestinnän
keskus

JATKUVA OPPIMINEN	6
INTEGRA-KOULUTUS JA -MALLI	8
TOIMINTAPERIAATTEET	14
AVOIN YLIOPISTO	16
OHJAUS	18
OPISKELIJAN TALOUDELLINEN TURVA	20
SUOSITUKSET	22

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030 haastaa yliopistot mukaan rakentamaan Suomesta osaavimman työvoiman kotimaan. Tämä tehdään kasvattamalla korkeakoulutettujen osuutta väestöstä erityisesti aloilla, joilla on koulutus- ja työelämäkysyntää, monipuolistamalla väyliä korkeakoulutukseen sekä kehittämällä jatkuvan oppimisen toimintamallia ja tarjontaa. Jatkuva oppiminen on myös osa maahanmuuttaneiden aikuisten koulutuspolkua, ja esimerkiksi kotoutumiskoulutus pitäisi nähdä osana jatkuvaa oppimista eikä omana irrallisena koulutussaarekkeena, jossa oppijat ovat tavallisesti omissa ryhmissään eristyksissä muista opiskelijaryhmistä ja oppilaitoksista. Aiemman osaamisen tunnistaminen ja hyödyntäminen jää usein vähäiseksi.

Keistä siis puhumme, kun puhumme kansainvälisistä osaajista? Kansainväliset osaajat mielletään usein henkilöiksi, jotka eivät pysty – Suomessa, suomalaisessa yhteiskunnassa – toimimaan suomeksi. Kansainvälisistä osaajista puhuttaessa viitataan tavallisesti englanninkielisissä työyhteisöissä tai koulutusohjelmissa oleviin henkilöihin. Suomessa on kuitenkin myös korkeakoulutettuja osaajia ja korkeakoulukelpoisia tulevia osaajia, joilla on useiden kielten taito, mutta suomen tai englannin kielen taito ei riitä asiantuntijatehtävissä toimimiseen tai omalla alalla kouluttautumiseen. Myös englannin kielen käyttö ja oletus englannin osaamisesta sulkee ulos. Kuitenkin näiden asiantuntijoiden osaamisesta hyötyisivät työnantajat sekä suomalaiset korkeakoulut ja yliopistot. Näkökulma siihen, mitä kansainvälisellä osaajalla tarkoitetaan, onkin usein varsin kapea.

Korkeakouluopintoja ja -tutkintoja ennen Suomeen muuttamista opiskelleilla on osaamista, jonka tunnistaminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tukee kotoutumista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa INTEGRA-hankkeessa on reagoitu tilanteeseen luomalla malli ja pilottikoulutus, joka on suunnattu korkeakoulutetuille ja korkeakoulukelpoisille maahanmuuttajille ja joka voi toimia omaehtoisena kotoutumiskoulutuksena.

Koska minun iso tavoite on suorittaa maisteriksi ensi vuonna, mutta valitettavasti minä haluan opiskella englanniksi. Koska jos minä sanon minä haluan opiskella maisteriksi suomeksi, se tarvitsee kielitaso C1 ja tämä ehkä kestää paljon aikaa, ehkä 3 tai 4 vuotta - - Minä haluan opiskella vain suomeksi, tämä on tosi tärkeä minun työelämässä Suomessa. Minä sanoin te-toimistossa: minä en voi odottaa neljä vuotta opiskella suomeksi maisteriksi.

JATKUVA OPPIMINEN

YLIOPISTO-OPINNOT OSANA JATKUVAN OPPIMISEN POLKUA

Jatkuvan oppimisen tulisi olla kaikkien aikuisten oikeus. Jatkuvalla oppimisella tarkoitetaan osaamisen kehittämistä ja uudistamista elämän ja työuran eri vaiheissa (OKM:n määritelmä minedu.fi/jatkuva-oppiminen). Myös kotoutuskoulutus tulisi nähdä yhtenä jatkuvan oppimisen muotona, kuten INTEGRA-pilottikoulutus on nähty.

Integra asettuu osaksi opiskelijoiden jatkuvan oppimisen kaarta. Tutkinto-opintoihin, täydennyskoulutukseen tai

oman alan tehtäviin hakeutuminen edellyttää oman osaamisen paikantamista uudessa koulutus- ja työympäristössä ja yhteiskunnassa. Osaaminen täytyy tunnistaa yhteiskunnan instituutioissa, jotta haku ja pääsy mielekkäille koulutus- ja urapoluille mahdollistuu. Korkeakoulutuksen tasolla toteutettavassa kotoutuskoulutuksessa osaaminen ja sen täydentämisen tarpeet tulevat näkyviksi.

Kuva: Jesse Liimatainen

INTEGRA- KOULUTUS JA -MALLI

INTEGRA-hankkeessa on kehitetty yliopiston kieli- ja sisältöopintoja integroiva koulutusmalli korkeakoulu-
tetuille ja korkeakoulukelpoisille maahanmuuttajille, joiden tavoitteena on jatkaa keskeytyneitä opintojaan korkeakoulututkinnoksi tai täydentää jo opiskelemaansa tutkintoa suomalaisten pätevyysvaatimusten mukaiseksi. Tavoitteena on ollut luoda malli,

Kieli- ja sisältöopintoja sekä akateemisia taitoja integroidaan toisiinsa kotoutumiskoulutuksessa yliopistossa ja yliopistoympäristössä

joka on jalkautettavissa ja vakiinnutettavissa myös muihin korkeakouluihin. Kehitystyössä tärkeänä päämääränä on ollut mallin rakentaminen niin, että koulutus voi toimia mm. omaehtoisena kotoutumiskoulutuksena, jolloin opiskelija voi saada työtömyysetuutta. Hankkeessa kehitetty malli onkin yksi tapa tukea maahanmuuttajien integroitumista yhteiskuntaan, edistää monikielistä osaamista sekä kehittää yliopistopedagogiikkaa. Tärkeässä roolissa hankkeessa on ollut monensuuntainen ja monialainen yhteistyö eri toimijoiden, kuten TE-palveluiden ja kotoutumispalveluiden, välillä.

KESKIÖSSÄ KIELIKOULUTUS

Koulutuksen lähtökohtana on ollut opiskelijoiden aiemman osaamisen tunnistaminen ja tarpeiden kartoittaminen, jotka on otettu koulutuksen suunnittelun perustaksi. Kun opiskelu linkittyy aiemmin opittuun sekä itseä kiinnostavaan alaan ja tehtäviin, on se oppijalle merkityksellistä ja motivoivaa. Tärkeimpänä tavoitteena on ollut lyhentää pitkää kotoutumisen polkua kohti oppijan omien henkilökohtaisten tavoitteiden toteutumista.

Koulutuksessa opiskelijat jaetaan suomen ja englannin kielen taitotasaan

Kuva: Jesse Liimatainen

- - kaikki oli minulle uutta ja uusia asioita; kun piti ottaa kaikkien mielipiteet huomioon, kun kirjoitimme yhdessä artikkeleita; kaikki pari- ja ryhmätyöt - -

Osana kotoutumiskoulutusta myös korkeakouluopintojen edellyttämää englantia ja akateemista englantia

vastaaviin ryhmiin. Pilottikoulutuksessa ryhmiä oli kaksi. Ydinajatuksena on, että samoja teemoja käsitellään mukauttamalla sisältöjen abstraktiotasoa ja tarjoamalla erilaista tukea sen mukaan, missä kielen oppimisen vaiheessa oppija on. Jotta kotoutumispolkua voisi nopeuttaa, on tärkeää, että oppija pääsee aloittamaan kielenopiskelun ja akateemiset opinnot integroidusti mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on, että opinnot muodostavat jatkumon, jossa on mahdollista siirtyä tasolta toiselle

ja samalla sosiaalistua akateemiseen yhteisöön sekä sen toimintatapoihin saavuttaakseen ne taidot, joita korkeastikoulutetulta yhteiskunnanjäseneltä odotetaan.

Yliopistossa opiskelu edellyttää monipuolisia opiskelu-, digi- ja strategiataitoja. Puutteet näissä taidoissa vaikeuttavat myös yhteiskunnassa ja asiantuntijatehtävissä toimimista. Tämän takia kielenopiskelua tulee integroida akateemisiin ja työelämätaitoihin: opiskelu ei ole kynä, paperi, oppikirja -toimintaa.

MITEN OPINNOT RAKENTUVAT?

- Suomea 24 op
- Englantia 6 op
- Avoimen yliopiston opinnot ja muut opinnot 5–12 op
- Ohjaus 5 op

REKRYTOINTI

- HOPS
- alkukartoitukset
- suunnitelmat

JAKSO 1

Minä ja yliopisto

- Suomalaiseen koulujärjestelmään ja yliopisto-opiskeluun tutustuminen
- Opiskeluun ja omaan historiaan liittyvät erilaiset tekstit ja opiskelutaidot
- Puhumisen aktivoiminen
- Tuutoritoiminta

JAKSO 2

Yhteiskunta ja mediat

- Medioihin ja erilaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin tutustuminen hyödyntäen projektityöskentelyä yliopiston suomenkielisten tutkinto-opiskelijoiden kanssa sekä erilaisia opiskelutapoja ja IT-taitoja

JAKSO 3

Akateemiset tekstit I

- Opiskeluun liittyvien tekstien lukeminen
- Opiskelussa tarvittavien tekstitaitojen ja -strategioiden harjoittelu

KESÄTAUKO

- e-learning modules
- itsenäisiä opintoja
- työharjoittelu
- työkokeilu
- tauko

AVOIN YLIOPISTO: OMAN ALAN OPISKELU / VAPAAVALINTAISET OPINNOT

OHJAUS

JAKSO 4

Akateemiset tekstit II

- Erilaisiin tekstilajeihin tutustuminen
- Opiskeluun liittyvä kirjoittaminen ja puhuminen
- Luento-opetuksen kielen ja luentokurssien työskentelytapojen harjoittelu osana *Suhteet ja verkostot monikulttuurisessa työelämässä* -kurssia

JAKSO 5

Tutkimus ja projektit

- Tiedonhaun ja valinnan harjoittelu eri tavoin ja erilaisista aineistoista
- Omaan alaan tai kiinnostukseen liittyvän tutkimuksellisen projektityön tekeminen ja esittäminen hyödyntäen tutkivan oppimisen metodeita ja lukupiirityöskentelyä yliopiston suomenkielisten tutkinto-opiskelijoiden kanssa

JAKSO 6

Tekstejä ja työelämää

- Omaan alaan, työhön, opiskeluun ja työnhakuun liittyvien tekstien parissa työskentely

JAKSO 7

Opintojen päättäminen

- Henkilökohtaista ohjausta tehtävien työstämiseen
- Henkilökohtaiset HOPS- ja palautekeskustelut sekä yksin että pienryhmissä
- Jatkosuunnitelmien kirjaaminen

Tekstillä tarkoitetaan puhuttua ja kirjoitettua kieltä. Jokaiseen jaksoon kuuluu yksilö- ja ryhmäohjaustunteja, ja sisällöt vaihtelevat haastavuudeltaan sen mukaan, minkä tason tunneille opiskelija osallistuu. Jaksot alkavat opiskelijan tavoitteiden asettelulla ja päättyvät hänen itsearviointiinsa. Lisäksi samaan aikaan on oman alan sisältöopintoja tai muita valinnaisia opintoja, joita hyödynnetään kielen opiskelussa sekä suomen että englannin kielen tunneilla.

TOIMINTA- PERIAATTEET

MALLISSA

- korkeakoulutetut ja korkeakoulukelpoiset kotoutujat opiskelevat yliopistoympäristössä, mikä mahdollistaa akateemiseen maailmaan sosiaalistumiseen ja osallisuuden sekä tuo oppijan heti kielenopiskelun alusta hänelle merkitykselliseen ympäristöön ja kulttuuriin
- huomioidaan oppijoiden heterogeeniset taustat, tarpeet ja tavoitteet ryhmäajoissa ja opintojen sisällöissä
- tunnistetaan aiempi osaaminen, kuten oman alan opinnot ja monikieliset resurssit
- integroidaan sisältöaineiden opiskelu kielten opiskeluun, jolloin aiemman osaamisen hyödyntäminen ja oman osaamisen kehittäminen suomeksi ja englanniksi mahdollistuu
- integroidaan kielten opiskelu ja akateemiset taidot, kuten reflektointi-, tiedonhankinta- ja ryhmätyötaidot
- tarjotaan yksilö- ja ryhmäohjausta säännöllisesti koko koulutuksen ajan
- avoin yliopisto vastaa sisältöaineiden opetuksesta, ja opettajille tarjotaan koulutusta ja tukea opiskelijoiden ohjaukseen, mikä osaltaan tukee yliopistopedagogiikan kehittämistä ja monikielisten resurssien hyödyntämistä
- tehdään yhteistyötä yli laitos- ja tiedekuntarajojen, kuten yhteisiä kursseja suomenkielisten ja toisten kansainvälisten opiskelijoiden kanssa.

AVOIN YLIOPISTO

AVOIMEN YLIOPISTON OPINNOT JA MUUT OPINNOT

Avoim yliopisto tarjoaa laaja-alaisesti opintoja yliopiston eri tieteenaloilta ilman pohjakoulutusvaatimuksia. Opintoihin kiinni pääsyn ja opiskelun edistämisen kannalta kielitaito, kyky hahmottaa kurssien rakenteita ja vaatimuksia sekä akateemiset taidot, erityisesti tekstin ymmärtämisessä ja tuottamisessa, ovat keskeisiä. Opinnot voivat olla tutkintojen osia perus- tai aineopintotasoisina kursseina 5–10 opintopistettä, ja niistä saa merkinnän opintosuoritusotteeseen. Opiskeltu ala voi olla sama kuin aiemman tutkinnon tai tavoitetutkinnon (esimerkiksi tulevat kandidaatin tai maisteriopinnot) ala. Näin avoimen yliopiston opiskelu tukee

myös oman alan opiskelukäytänteisiin ja työelämään sosiaalistumista. Opiskelu voi olla myös täydennyskoulutusta oman alan tehtäviin (esim. lääkäriillä terveystieteet). Jos kielitaito ei riitä vielä suomenkielisten kurssien opiskeluun, opintoja voi suorittaa englanniksi.

Kurssivalikoimaa, opiskeltavia kursseja ja suoritustapoja sekä opintojen tukea käsitellään henkilökohtaisessa ohjauksessa. Suunnitelmat kirjataan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Avoimen yliopiston opettajilla on tärkeä rooli ohjauksessa, ja yhteistyö heidän kanssaan on hyvä käynnistää ennen koulutuksen alkua ja jatkaa läpi koulutuksen.

Kotoutumiskoulutuksen osana on mahdollisuus suorittaa avoimen yliopiston opintoja ja saada niistä opintopisteitä

Kuva: Jesse Liimatainen

Minä opin ja opiskelin paljon asioita, koska nyt ymmärsin minkälainen on suomen opiskelukulttuuri yliopistossa.
Onko sama minun oma maassa? Ei ole.

Kuva: Jesse Liimatainen

Yksilöohjauksen keskeisenä työkaluna on jokaisen opiskelijan ohjaajan tuella laatima ja opintojen edetessä päivittä-
mä henkilökohtainen opintosuunnitelma. Ryhmäohjauksen lähestymistapa perustuu kokemusten ja merkitysten jakamiseen turvallisessa pienryhmässä. Pienryhmät noudattavat koulutuksen ryhmäjako-
ja. Ryhmät mahdollistavat omien koke-
musten ja näkemysten jakamisen ohella aktiivisen kuuntelun ja keskustelun taito-
jen harjoittamisen suomen ja/tai eng-
lannin kielellä. Ryhmissä reflektoidaan kuluneen jakson toimintaa ja käsitellään alkavan jakson opintoja ja kysymyksiä. Ryhmätapaamisissa voi käydä myös vierai-
lijoita kertomassa omaan työllistymiseen liittyvistä kokemuksista sekä yliopistolla tehtävästä tutkimus- ja hanketyöstä.

RYHMÄTAPAAMISTEN TEEMOJA:

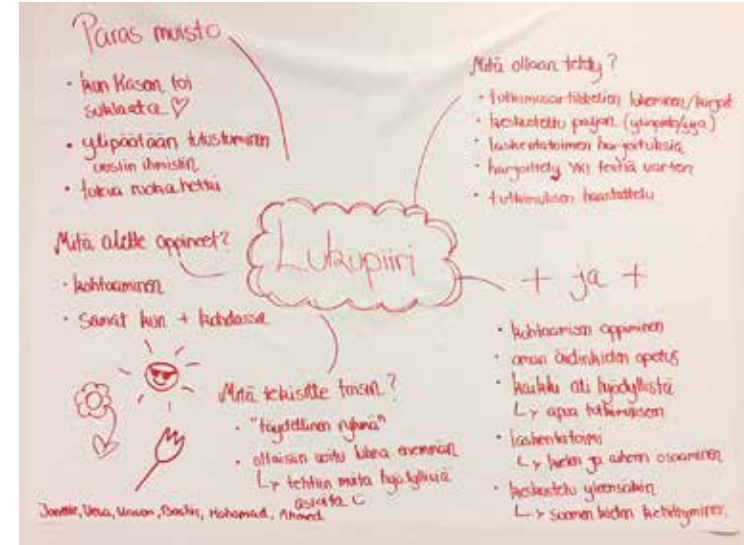
- minä opiskelijana
- omat vahvuudet ja kehittymistarpeet
- verkostot ja verkostoitumistaidot
- vuorovaikutus ja merkitykset kansainvälisessä opiskelijaryhmässä
- kuormittavien elämäntilanteiden käsittely
- tulevaisuuden suunnittelu

OHJAUS

Ohjauksellinen tuki läpäisee koko koulutuksen. Ohjaus toteutetaan jokaisen opiskelijan kohdalla säännöllisinä henkilökohtaisina ohjauskeskusteluina ja jaksojen nivelvaiheissa kokoontuvissa kotiryhmissä ryhmä- ja vertaisohjauksena. Ohjauksen tavoitteena on, että opiskelijat kykenevät muodostamaan selkeän, perustellun ja omaan elämäntilanteeseen soveltuvan käsityksen omasta opiskelustaan ja oppimisestaan Tämä tukee akateemisissa tai muissa opinnoissa etenemistä ja työelämään pääsyä.

Säännöllistä yksilö- ja ryhmäohjausta läpi koko koulutuksen opiskelijoiden realististen tulevaisuudensuunnitelmien mahdollistamiseksi

OPISKELIJAN TALOUDELLINEN TURVA

Kuva: Tuija Lehtonen

Kuva: Tuija Lehtonen

Taloudellinen turva mahdollistaa päämäärätietoisien opiskelun, jossa mielekäs oppiminen ja opintojen määrä- ja aikataulutavoitteet voivat toteutua. Maahanmuuttajat opiskelijoina ovat erilaisissa asemissa opiskelun taloudellisten reunaehtoien sekä rahoitusvaihtoehtojen suhteen. Oleskeluluvan tyypillä on vaikutusta opintotukeen ja muuhun sosiaaliturvaan sekä EU/ETA-maiden ulkopuolelta tulevilla lukuvuosimaksuvollisuuteen englanninkielisissä tutkinto-ohjelmissa. Vaikein tilanne on turvapaikanhakijoilla, jotka asuvat Suomessa, ja ovat oikeutettuja hakemaan opiskelupaikkaa korkeakoulusta ja tulemaan valituksi. Ilman oleskelulupaa

he ovat kunnallisten peruspalvelujen ulkopuolella ja saavat vain pientä käytörahaa elleivät voi käydä säännöllisessä työssä. Tällä hetkellä nyky-lainsäädännön mukaan turvapaikanhakijat joutuvat myös luopumaan kansainväliseen suojeluun perustuvasta oleskelulupahakemuksestaan, mikäli tulevat hyväksytyiksi opiskelijoiksi sekä hakevat ja saavat opiskeluun perustuvan oleskeluluvan. Oleskelulupa kytkeytyvät tekijät eivät aina myöskään riipu vain opiskelijasta itsestään vaan myös esimerkiksi perhe-tilanteesta tai puolison oleskeluluvan edellytyksistä.

Usein TE-toimiston rooli on tärkeä erityisesti aikana, jolloin henkilölle

voidaan tehdä kotoutumissuunnitelma, johon kirjattavia toimenpiteitä voidaan lainsäädännön (Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386) mukaan toteuttaa kolmen vuoden ajan. Integra-koulutukseen osallistuneista opiskelijoista valtaosalla oli kotoutumissuunnitelman aika meneillään, ja heidän opintojaan tuettiin TE-toimiston päätöksen perustuen työttömyysturvalla omaehtoisena kotoutumiskoulutuksena. Osa opiskelijoista oli ollut jo pidempään Suomessa, ja heidän kotoutumisjaksonsa oli päättynyt. Näille opiskelijoille Integran opinnot mahdollistuivat omaehtoisena, työttömyysetuudella tuettava koulutuksena.

SUOSITUKSET

1 Yliopistojen jatkuvan oppimisen toimintamalliin tulee sisältyä korkeakoulutettujen ja korkeakoulukelpoisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus, joka vastaa heidän tarpeisiinsa kehittyä oman alansa asiantuntijoina ja suomalaisen yhteiskunnan jäseninä.

2 Yliopistojen yhteiskunta- ja koulutusvastuuta tulee kehittää: eri taustaisten korkeakoulutettujen ja korkeakoulukelpoisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus sekä ylimmän tason kielikoulutus on yliopistojen tehtävä.

3 Integra-koulutusmallin kaltaisen kotoutumiskoulutuksen tulee olla osa yliopistojen pysyvää koulutustoimintaa, joka rahoitetaan yliopistojen perusrahoituksen kautta hanketoiminnan sijaan.

4 Maahanmuuttajien polkuja korkeakouluopintoihin on kehitettävä edelleen yliopistojen kesken ja niiden sisällä vahvistamalla yhteistyötä tiedekuntien ja yksiköiden kesken sekä kehittämällä vaihtoehtoisia reittejä yliopistoon.

5 Koulutuspolkuja tulee kehittää tarjoamalla aikaisemmin oikein kohdennettua kieli- ja kotoutumiskoulutusta yhdistettynä opiskelijoiden tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti muihin yliopisto-opintoihin.

6 Korkeasti koulutettujen ja korkeakoulukelpoisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksessa omaa asiantuntemusta ja osaamista tukevat sisältöopinnot sekä akateemisten taitojen opinnot tulee integroida kielten opiskeluun.

7 Opiskelijoiden aiempaa osaamista ja monikielistä taustaa tulee hyödyntää opinnoissa. Se sekä tukee kieli- ja sisältöopintoja että kehittää yliopistoyhteisöä.

8 Korkeakoulutaustaisten maahanmuuttajien ohjauksen (SIMHE) tulee integroitua osaksi yliopiston pysyvää toimintaa, ja tarvittavaa monikielistä ja monikulttuurista ohjausosaamista tulee kehittää.

9 Ohjauksen osaksi tarvitaan psykososiaalista tukea ja moniammatillista yhteistyötä, jotka vastaavat erilaisista taustoista tulevien opiskelijoiden tuen tarpeisiin: yliopiston ulkopuolinen opiskelija on vailla kokonaisvaltaista tukiverkostoa.

10 Koulutuksen suunnittelussa sekä ohjauksessa tulee tehdä tiivistä yhteistyötä TE-hallinnon kanssa, jotta opiskelija voi keskittyä opintoihin ilman pelkoa taloudellisen turvan menettämisestä.

Minun suomen kieli
taito kehittyi paljon ja
minä voin keskustella
suomalaisten kanssa
ja minä voin hoitaa
asioita itse ja minä en
tarvii joku toinen auttaa
minua minun asioissa.

INTEGRAN SUUNNITTELU, OHJAUS JA TOTEUTUS

Anna Grönlund,

Toiminnanohjaus JYU

Marita Häkkinen,

Koulutuspalvelut JYU

Tuija Lehtonen,

Monikielisen akateemisen viestinnän keskus Movi

Nina Reiman,

Avoin yliopisto JYU

Peppi Taalas,

Monikielisen akateemisen viestinnän keskus Movi

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ